

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС: перспективи розвитку вищої освіти України

Матеріали VII Міжнародної наукової конференції
“Модернізація вищої освіти України в умовах
Болонського процесу: аналіз вітчизняного досвіду
і перспективи розвитку”,
м. Одеса, 29–31 травня 2007 р.
і VIII Міжнародної наукової конференції
“Стан і перспективи розвитку вітчизняної системи
вищої освіти в контексті Болонського процесу”,
м. Судак (Автономна Республіка Крим), 13–16 вересня 2007 р.

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2008

ББК 74.58(4УКР)я43
Б79

Відповідальний редактор В. М. Чирков
(видання здійснене в рамках проекту “Наукові праці МАУП”)

Болонський процес: перспективи розвитку вищої освіти України: Матеріали VII Міжнар. наук. конф. “Модернізація вищої освіти України в умовах Болонського процесу: аналіз вітчизняного досвіду і перспективи розвитку”, м. Одеса, 29–31 трав. 2007 р. і VIII Міжнар. наук. конф. “Стан і перспективи розвитку вітчизняної системи вищої освіти в контексті Болонського процесу”, м. Судак (Автономна Республіка Крим), 13–16 верес. 2007 р. — К. : ДП «Видавничий дім «Персонал», 2008. — 368 с.: іл. — Бібліогр. в кінці статей.

ISBN 978-966-608-846-1

У пропонованому збірнику наукових праць висвітлюються проблеми реформування системи вищої освіти України, трансформації освітньої системи країни в умовах розвитку постіндустріального суспільства. Вища освіта розглядається в контексті державної політики України.

Для науковців, державних службовців, менеджерів освіти, викладачів і студентів, які навчаються за такими напрямками і спеціальностями: державне управління, політологія, менеджмент, маркетинг, педагогіка, міжнародні відносини.

ББК 74.58(4УКР)я43+74.58я43

ISBN 978-966-608-846-1

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2008
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2007

Таравська Я. В. Національна освіта в контексті інтеграції в Болонську освітню систему	274
Семенюк Т. В. Процес соціалізації молоді: стадії становлення особистості	277
Люзняк М. Е. Болонський процес і його перспективи для українських студентів	287
Касіян З. Я. Працевлаштування випускників вищих навчальних закладів як критерій їхньої конкурентоспроможності	289
Муравка П. П. Основні напрями реалізації інвестиційних проектів підприємств агропромислового комплексу регіону	295
Шегедин М. Б. Наближення вітчизняної системи медсестринської освіти до європейських стандартів	301
Шегедин М. Б., Смачило І. С. Кредитно-модульно-рейтингова система організації навчального процесу у Львівському державному медичному коледжі ім. Андрея Крупинського	305
Павлюк В. В., Савельєва Т. В. Інформаційне забезпечення навчально-методичної роботи вищих навчальних закладів на засаді використання табличного процесора Microsoft Excel	310
Головко Н. І. Формування правової свідомості молоді як педагогічна проблема	312
Кузнецова О. О. Особливості самостійної роботи студентів як складової навчального процесу	319
Білокінь Г. М. Основні засади підготовки банківських фахівців у контексті Болонського процесу	324
Брунько Ж. А. Причины и факторы реальной дифференциации заработной платы	326

П. П. МУРАВКА

здобувач

Тернопільський інститут МАУП

ОСНОВНІ НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ РЕГІОНУ

Досліджуються проблеми ефективності функціонування інвестиційної системи у сільському господарстві, розглядаються можливі механізми залучення інвестиційних проектів на різних рівнях господарювання.

Перехід на інвестиційно-інноваційні моделі управління агропромисловим комплексом і економікою держави загалом є нагальною потребою сьогодення України і запорукою її подальшого розвитку. Водночас цей механізм господарювання є новим і впровадження його вимагає всебічного вивчення сутності, передумов застосування інвестиційного менеджменту і закономірностей управління сільськогосподарською робочою силою при його реалізації.

На сьогодні через трансформацію суспільного життя й економічних відносин, проведення аграрної реформи не може йтися про високу продуктивність сільськогосподарського комплексу і зайнятість в ньому: макроструктура агропромислового комплексу України є неефективною і потребує оптимізації міжгалузевих пропорцій. У процесі аграрного реформування держава не виконує своїх функцій координації та регулювання економічної діяльності на користь усього суспільства, відсутні сприятливі економічні умови для зміцнення реструктурованих господарств, підтримки нових аграрних утворень.

За таких умов для виходу аграрної економіки з кризового стану актуальним є зміцнення повноцінного інвестиційного процесу, спрямованого на відновлення матеріально-технічної бази,

ведення господарств на основі науково обґрунтованих систем, забезпечення розширеного відтворення основних фондів і робочої сили.

Проблема ефективного розвитку сільськогосподарської галузі висвітлена у працях багатьох науковців, зокрема І. В. Прокopi, Г. М. Романенкової, К. І. Якуби, Л. О. Шепотько та ін.

У науковій літературі інвестиції розглядають як всі види грошових, майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в реальні та фінансові активи з метою отримання прибутку, а також досягнення економічного чи позаекономічного ефекту.

Важливою структурною якістю інвестиційної системи є її ієрархічність, тобто наявність підсистем. Найнижчу ступінь займає підсистема самофінансування або внутрішнього інвестування за рахунок використання власних засобів, що діє на рівні окремих суб'єктів господарювання (підприємств, акціонерних товариств, фінансово-промислових груп). Ця підсистема містить чимало окремих індивідуальних інвестиційних процесів, об'єднаних господарчими зв'язками суб'єктів, що організують розширене відтворення. Друга складова, обумовлена наявністю фінансового ринку, становить зовнішнє інвестування, що відбувається за рахунок залучених засобів співвласників або акціонерів і засобів кредитно-фінансових установ.

Ще одна підсистема інвестиційного процесу, що формується за участю держави через пряме фінансування інвестиційних проектів, через державне замовлення чи пайову участь держави в різних інвестиційних програмах, — це інвестиційні процеси з участю держави.

Співвідношення підсистем формується в межах макроекономічної системи і залежить від ступеня участі суб'єктів у регулюванні інвестиційної діяльності й можливості присвоєння результатів цієї діяльності на різних рівнях господарювання.

Інвестиційна система має тенденцію до сталості [4]. З одного боку, тільки у сталому стані господарюючий суб'єкт має засоби для інвестування; з іншого боку — лише стабільному господарюючому суб'єкту власник (чи розпорядник трастів, керівник) доручить свої гроші.

Об'єктом інвестиційної політики є інвестиційний клімат. Можна виокремити продуктивну і непродуктивну інвестиційну політику за критерієм становлення сприятливого інвестиційно-

го клімату. Сприятливим вважається клімат, що сприяє активній діяльності інвесторів, припливу капіталу. Несприятливий інвестиційний клімат підвищує ризик для інвесторів, що призводить до витоку капіталу й затухання інвестиційної діяльності. Причому інвестори, приймаючи інвестиційні рішення, орієнтуються переважно на два параметри: доходність і ризик.

Інвестиційні моделі регіону різняться залежно від принципів і цілей їх побудови. Зокрема, стратегічні інвестиційні моделі формуються на основі врахування та узгодження ієрархічних цілей розвитку національного, регіонального та локального рівнів; ситуаційні — на базі врахування аналізу і прогнозування інвестиційного клімату та його складових; цільові — залежно від вибраних цілей (наприклад, висока економічна результативність для регіону, інноваційна “наповненість” інвестицій, оптимізація структури економіки регіону, досягнення балансу економічної та соціальної ефективності тощо) [2].

Обґрунтування інвестиційних пріоритетів у агропромисловому комплексі регіонів сільськогосподарської спеціалізації має ґрунтуватися на об’єктах, з продукцією яких регіон вже займає або може займати найближчим часом провідне місце не лише в Україні, а й у світі, та таких, що швидко окупаються. Такими об’єктами мають бути не тільки безпосередньо підприємства з вирощування та переробки сільськогосподарської продукції, а й одиниці сільської інфраструктури.

Найбільш інвестиційно привабливими для іноземних інвесторів протягом усього часу існування залишаються підприємства оптової торгівлі та посередництва в торгівлі, підприємства харчової промисловості та переробки сільськогосподарських продуктів, інвестування в які швидко окупаються. Іноземні підприємці, які вкладають кошти у харчову промисловість і перероблення сільськогосподарських продуктів, віддають перевагу виробництву імпортозаміщуючої продукції, для якої характерна швидка окупність капіталу й можливість швидкого охоплення ринку приймаючої країни. У підприємства цього виду діяльності переважно вкладають кошти інвестори з країн ЄС, зокрема Великобританія, Нідерланди, Німеччина, Данія, Швеція. Завдяки іноземним інвестиціям вдалося стабілізувати й навіть значно скоротити частку імпорту в сукупному споживанні продуктів харчування. Позитивним фактором вкладення іноземно-

го капіталу в харчову промисловість стало підвищення конкурентоспроможності її продукції, а також створення додаткових нових робочих місць.

Територіальний дисбаланс вкладень іноземних інвесторів зумовлений різним співвідношенням інвестиційного потенціалу, що враховує основні макроекономічні характеристики. До групи регіонів із максимальним потенціалом належать промислово розвинені області Сходу й Півдня країни, а також центр, з низьким потенціалом — здебільше західні області (за винятком Львівської), зокрема Чернівецька (0,3 % загального обсягу всіх залучених на початок 2005 р. інвестицій) і Тернопільська (0,4 %), Луганська та Кіровоградська. На сьогодні між регіонами відбувається суперництво, і регіональні органи влади виявляють активність у створенні сприятливого клімату, надання пільг [1, 388]. У рамках реалізації політики залучення капіталів української підприємницької діаспори в економіку і малий бізнес України основна роль належить регіональним і місцевим органам влади. Економічна основа для цього закладається перерахуванням основних податків малих підприємств до місцевих бюджетів і регіональних фондів підтримки підприємництва. Широкі права регіонів дають змогу застосовувати заходи державної підтримки малого бізнесу виходячи з місцевих умов і особливостей соціально-економічного розвитку регіону. За світовим досвідом, сформовані місцевою владою власні структури підтримки малого бізнесу функціонують найбільш ефективно, зміцнюючи партнерські відносини з приватними організаціями, які представляють інтереси малих підприємств, у тому числі створених за участю капіталів української діаспори. За наявних фінансових можливостей і своїх повноважень місцеві органи влади можуть надавати малому бізнесу додаткові пільги, зокрема щодо оподаткування, передбачаючи їх у регіональних програмах підтримки підприємництва.

Для західних регіонів України, зокрема Тернопільської області, певним резервом іноземного інвестування має стати створення дійової інфраструктури для здійснення торгових, фінансових і виробничих зв'язків між банками і малими підприємствами України з їх колегами — зарубіжними підприємцями українського походження. Елементами її можуть стати спільні страхові та гарантійні компанії, інвестиційні фонди чи агент-

ства з приватизації й операцій з нерухомістю, торгові компанії, банки, регіональні центри, що надають консультаційну, юридичну та інформаційну допомогу підприємцям.

У Польщу, політика якої щодо залучення іноземних капіталів етнічних поляків не оцінюється як успішна, було залучено 1 млрд дол. інвестицій з чисельності закордонної діаспори близько 10 млн осіб, тобто на 1 людину припадає 100 дол.; Китай — лідер залучення капіталів діаспори. До Китаю було залучено понад 50 млрд дол. інвестицій із чисельністю діаспори в 50 млн осіб, тобто на 1 людину припадає 1000 дол.

Інвестиції в основний капітал є своєрідним індикатором оцінки інтенсифікації господарської діяльності певної території в майбутньому: складовими їх є витрати на спорудження діючих підприємств, витрати на будівництво об'єктів житлово-цивільного призначення, на придбання машин та обладнання без здійснення капітального будівництва, витрати на всі будівельні роботи, монтаж і придбання обладнання, яке не потребує монтажу, виробничого інструмента і господарського інвентарю тощо.

Аналіз структури інвестицій в основний капітал за джерелами інвестування країни в цілому показує, що переважна частина вкладень українських інвестицій відбувається за рахунок власних коштів підприємств та організацій (близько 60 %), на другому місці — кредити банків та інші позики (14,8 %). Зменшується частка коштів державного бюджету та інших джерел фінансування. На відміну від цього склад інвестицій Тернопільської області характеризується домінуванням двох основних складових — власних коштів підприємств та організацій, що на початку XXI ст. зменшилися на 10,6 %, та іншими джерелами фінансування (32,9 %), 95 % яких становлять приватні кошти; натомість кошти місцевого бюджету скоротилися удвічі, триває тенденція до зниження частки коштів населення на індивідуальне житлове будівництво.

Діяльність великих інвесторів у галузі сільського господарства має регулюватись спеціальними нормативно-правовими актами з надання переваг структурам вертикально інтегрованого типу із замкнутим циклом виробництва, зокрема в депресивних районах держави.

Таким чином, інвестиційний клімат України буде сприятливим за умов вирішення проблем деіндустріалізації країни, впро-

вадження нових технологій, реконструкції аграрного сектора економіки та підвищення його продуктивності, поновлення будівельної індустрії, відродження фундаментальної науки та системи освіти, створення нової соціальної моделі. Основні завдання системи керування інвестиційною діяльністю: створення інфраструктури інвестиційного ринку; визначення пріоритетних напрямів вкладення інвестицій; створення умов для залучення позабюджетних джерел фінансування, інвестицій, в тому числі вільних засобів населення, іноземних і вітчизняних; забезпечення інтеграції регіонального інвестиційного ринку з міжнародним ринком інвестиційних ресурсів.

Література

1. Інвестування української економіки: Моногр. / За ред. А. І. Сухорукова. — К.: Нац. Ін-т проблем міжнародної безпеки, 2005. — 440 с.
2. Мельник М. І. Інвестиційний клімат регіону: теоретичні та прикладні засади дослідження: Моногр. — Л.: ІРД НАН України, 2005. — 304 с.
3. Статистичний щорічник України. 2005 / Держ. ком. стат. України; За ред. О. Г. Осауленка. — К., 2006.
4. Туріянська М. М. Інвестиційні джерела: Моногр. — Донецьк: ТОВ “Юго-Восток ЛТД”, 2004. — 318 с.

Исследуются проблемы эффективности функционирования инвестиционной системы в сельском хозяйстве, рассматриваются возможные механизмы привлечения инвестиционных проектов на разных уровнях хозяйствования.

The problems of efficiency of functioning of the investment system are probed in agriculture of modern Ukraine, the possible mechanisms of bringing in of investment projects are examined on the different levels of management.